

J O V E N Í V O L A

Juliol 1957

En acabar el curs i les activitats, activitats doblement nostres - de l'Orfeó i de Jovenívola - els millors desigs per a les vacances a la massa anònima de lectors, manteniment moral, objecte i destí de la publicació. Un capítol de gràcies pel passat, el present i el futur. Una cita per a retrobar-se en la feina, en un temps pròxim i començar una altra etapa, incondicionalment disposats, i en la continuïtat de què tantes vegades ens hem enorgullit.

El nostre company cantaire i col.laborador de JOVENÍVOLA, Emili Vendrell, ha tingut la gentilesa d'oferir-nos les primícies del llibre que està escrivint "Vendrell en el teatre", de pròxima aparició. No cal dir com agraïm ben sincerament la finesa del nostre company i segurs estem que així també ho interpretaran els nostres lectors, tot esperant poder-ne fruir ben prompte la seva lectura completa, segurs que serà tan interessant com el capítol que inserim avui, i que porta per títol:

E N T R E A C T E

=====

Una pausa en el teatre.

Així que arribàrem a Barcelona, després del viatge a Madrid en el qual havíem tingut ocasió de presenciar aquella estrena tan accidentada de "La Montería", vaig trobar-me amb l'agradable sorpresa que Millet m'havia enviat una nota demanant-me que, així que arribés a casa, em deixés veure, que li precisava de parlar amb mi urgentment.

Tot seguit vaig anar al Palau. Quina emoció, així que vaig passar la porta i em vaig trobar a presència del Mestre!

Des del meu debut en el Teatre no ens havíem vist. El Mestre em va rebre amb una mica de fredor, però jo crec que més que fredor hi havia un disgust que ell procurava de dissimular.

- Hola, divo!....-em digué entre burleta i irònic.

- Déu el guardi, Mestre!....

- Voldria saber si podríem comptar amb vós per a la nova audició de la "Passió" de Bach, que volem donar dins la pròxima Quaresma.

Amb una gran alegria, i amb una emoció que ara no sabia explicar, vaig dir-li que sí de seguida, i que ja sabia que sempre que em necessites ho deixaria tot per l'Orfeó.

- Bé, però, ja sabeu que cal assajar molt i això i el teatre no seria possible; i no podríeu fer les dues coses. L'"Evangelista" és difícil i no heu de distreure la vostra atenció i la vostra veu en res més.

- Sí, Mestre!

- Com està aquesta veu?

- Crec que està bé!... Ja ho veurà!

- Que us veuríeu amb cor de cantar les àries, a més de l'"Evangelista"?

- Jo crec que sí!. Ara, això, és vostè qui ho ha de veure.

- Bé, doncs, comptem amb vós, eh? Però, no em feu patir, per l'amor de Déu!

- No tingui por Mestre.

- De la gent de teatre, no me'n fio gaire.

Encara que anava endolcint l'expressió de la seva cara, tirava de dret per ferir-me una mica.

- Ja sap que jo, per vostè i per l'Orfeó, no ho seré mai, de teatre, en el sentit que vostè ho diu! Si amb el concert pogués viure no faria teatre; això ja ho sap, Mestre.

- No es necessita pas tant per a viure! Amb el concert i donant lliçons a l'Escola Municipal, com us vaig oferir ja fa temps, crec que en tindríeu prou.

- El concert és molt eventual. En canvi, en el teatre es treballa cada dia i es poden cobrar bons sous!

Deixàrem una mica penjada aquesta conversa i convinguérem els assaigs que començaríem de seguida.

o o o

El Mestre Millet i jo.

Ja ens havíem retrobat plenament altra vegada.

Què ho feia que ara, al costat del Mestre, em sentia tan allunyat del teatre com si aquest encara fos inèdit per a mi? D'aquell teatre tan llaminer, tan seductor, que se m'havia ficat tan profundament endins i que ja no deixaria fins als seixanta anys, semblava que no en quedava res.

Així que em veia prop del Mestre em sentia com alliberat d'aquell nou apassionament que havia despertat la meua ambició i una mica la meua vanitat d'artista.

Quina mena de miracle es produïa en aquell moment i quina força d'atracció tenia el Mestre!

Em sentia altra vegada tot d'ell i retrobava l'esperit d'aquell noi sa que hi havia encara en mi i que em feia gaudir d'una vibració interna ben dolça i lluminosa.

El miracle es devia, com sempre, a la seva perfecció harmònica i equilibrada i al seu temperament genial d'home superior. No d'home sobrenatural sinó d'home fortament humà i compressiu dels nostres sentits i de les nostres petites passions. Comprenia que no tots havíem nascut, com ell, amb aquell sentit apostòlic del nostre deure.

El Mestre no passava mai per damunt dels nostres sentiments i ens estimava tals com érem. Però ell es donava tot, sempre!. I treballava intensament amb aquella fe que el feia arribar on es proposava perquè, espiritualment, sabia sentir millor que tots, i veia clar, guiat per la sensibilitat i la perfecció que el situava molt per damunt dels altres homes.

Cadascuna de les seves facultats funcionava sempre en el seu organisme perfecte i enormement més elevat que el de l'home normal. Així i tot, però, no passava mai els límits de la normalitat, encara que sabia elevar-se a les esferes inefables del seu món místic.

La seva bondat d'esperit i la seva fàcil i clara intel·ligència - no ens cansarem de repetir-ho - feren el seu art comprensiu perquè era un art lluminós com la mateixa llum, un art que perdurarà a través dels temps; car, d'una manera natural i humana, el va saber fer immortal.

No era mai afectat, ni com a músic ni com a home. I, com que era tot música, quan ens donava el seu esperit, no semblava que la música passés per un element humà, sinó que era la mateixa música la que parlava.

El seu treball era de gegant, i escalava sempre la sublimitat com si escalés la cinglera més gegantina amb la facilitat que ho faria un home amb ales; sense sotracs, sense cansanci i amb aquella seguretat que sols tenen els esperits purs i privilegiats que saben sempre on van, guiats per la mà de Déu i dels seus somnis de glòria.

El dia que es vulgui saber com era Millet, el biògraf veurà que, com un altre Erasme, era un home a part dels altres. Com a home, era un artista; com a artista, era un home. No és podrà mai separar l'un de l'altre. Sempre que voldrem veure Millet humanament toparem amb l'artista; i quan voldrem veure l'artista toparem amb l'home. La comunió de l'esperit amb la matèria sana. Aquesta matèria, però, només com a mitjà de la manifestació de l'esperit!

I mai no hauria pogut comprendre'l i definir-lo així si no hagués estat amb l'estudi de l'"Evangelista", de la "Passió" de Bach.

"Jesús havent finides aitals paraules
digué als seus deixebles".

Així que vaig reprendre aquest primer recitatiu, ja em vaig sentir transportat; i l'emoció omplí el meu cor d'un benestar que alimentaria la fe que em faria sortir la veu dolça i viril. I la feina no seria tan feixuga com anys enrera.

El Mestre havia ficat tan endins del meu cor aquell "Evangelista" que ja mai més no se m'escaparia ni un alè del seu perfum espiritual. Jo havia seguit fidelment el camí que ell m'havia obert tan sàviament i, seguint aquest camí, hom no podia trontollar mai. Deixant-me acon-

duir confiadament, les grans obres se'm feien fàcils i, sense dificultats exagerades, em trobava segur al cim on aquell camí menava. I, allà, l'horitzó del món del cant se t'eixamplava infinitament i se't feia cada dia més lluminós i clar que el mateix sol.

I és que el seu art venia sempre de dalt, es ficava en la seva ànima creadora; i, així que expansionava la seva ànima, la interpretació sortia amb una força tan gran i tan pura que no es podia perdre ni la més mínima expressió d'aquella puresa, que anava decididament i ben directament a niar en el cor de tots per sempre més.

El treball va ésser, com abans, intens i profund; però la feina era més fàcil perquè el Mestre ara no havia de fer més que polimentar i cercar la màxima qualitat de la veu i de la dicció; encara que, cent vegades que haguéssim cantat l'obra, cent vegades que hi hauria trobat coses a corregir. Ell era un artista perfecte; jo no ho era tant i la meua interpretació mai no hauria estat prou justa.

Les àries vaig haver d'estudiar-les musicalment; però com que les havia sentit cantar tantes vegades en els assaigs i en les representacions anteriors me les sabia de memòria i el que interessava era imposter-les, posar-me-les en gola i donar-los l'expressió que volia el Mestre.

Ell ja ho va veure, que me les sabia bé, però, així i tot, me les va fer solfejar diverses vegades a fi d'assegurar-les més i no tenir cap dubte ni cap nota viciada.

El Mestre estava satisfet en constatar que la meua sensibilitat s'adeia, com sempre, a les grans obres i que ara, no solament en els recitatius de l'"Evangalista" sinó també en les àries, li donava plenament tot el rendiment que exigia una obra tan gran. La meua màxima labor ara es posava de manifest amb tota la dignitat del cantaire exquisit.

No sé si era prou conscient del meu art, però, amb tot i donar aquell màxim rendiment en una de les obres més grans de la història de la música, jo seguia decidit a desenvolupar la meua vida de cantant en aquell art inferior que arribava a l'abast de qualsevol ballader.

Era per comoditat meua? I dic comoditat perquè mai no m'havia sentit covard. Sempre he estat conscient de les meves possibilitats.

Podria justificar tot allò, que aquell art tan exquisit no em donava per viure folgadamente i havia de seguir treballant del meu ofici de paleta per a poder sostenir les necessitats materials de la meua família?

El tenor Walter, que havia cantat magistralment les àries que ara cantaria jo, i que era un cantant especialitzat en la interpretació de la música de Bach, el dia que va sentir la meua interpretació de l'"Evangalista" m'havia dit:

- Si cantàveu aquest "Evangalista" en alemany, tindrieu un gran èxit a Alemanya.

Però, això, què representaria per a mi? Uns anys d'estudi de l'alemany, fins a dominar-lo profundament, perquè cantar uns recitatius de la "Passió" de Bach, no era com cantar una ària fàcil de melodia.

I això (jo que tenia, sempre que cantava, una gran cura de la lletra, perquè sempre he cregut que cantar vol dir recitar amb música)

era una cosa més que difícil: gairebé impossible per a mi.

Jo ho creia així, amb tot i que Maria Gay un dia va dir-me:

- Sense saber l'alemany jo he cantat en alemany a Alemanya, i no va passar res. És qüestió de tenir valor i una mica de cara dura.

Però, en el cas meu, era molt distint. En el concert, encara que la veu també sigui un dels elements més estimats, s'hi va més a sentir la dicció i l'estil de l'artista. És molt distint cantar una òpera, que cantar uns "lieder" de Schubert o de Schumann, i els recitatius de l'obra de Bach. I, en mi, allò que tenia més valor artístic no era la veu, sinó la dicció clara i la manera d'interpretar i de dir. El text era allò més interessant perquè són les mateixes paraules de l'Evangel·li; i aquí no hi caben filigranes ni cabrioles, sinó sobrietat i dignitat interpretativa.

Jo no hauria sabut mai cantar sense saber el que deia i, si no sabia donar el sentit just dels recitatius a mi confiats, el meu art no hauria tingut mai l'exquisiteza que havia de tenir; aquesta precisament va ésser la gran labor que el Mestre va voler aconseguir de mi.

En el teatre de l'òpera el meu art hauria estat pobret perquè la meua veu, que no era ni potent ni extraordinària, havia estat educada per a impressionar i emocionar l'oient amb la dicció pura i clara.

I un artista que, com jo, de tant jove ja havia vist realitzada la màxima ambició a la qual pot aspirar un cantaire, em vaig trobar endut, sense pensar en més gran glòria, cap al teatre, en el qual, sense una lluita desesperada, sinó amb una facilitat sorprenent, podia anar a guanyar diners i popularitat.

Un dels fragments de la "Passió" que ara va impressionar-me més va ésser aquell de "La negació de Sant Pere". I aquesta vegada no, com abans, per la dificultat d'aquell plor del Sant que em va fer patir tant fins que el vaig tenir ben impostat i ben segur.

Ara, era per un altre motiu.

Aquella negació de Sant Pere a Jesús, semblava que volia dir-me, a mi, una cosa massa directa.

Per què? No ho sabia explicar.

Pere havia negat Jesús, però jo, ni de pensament, no havia negat el meu Mestre. I no el negaria mai.

Per què, doncs, m'impressionava aquell moment?

Si bé era veritat que jo m'havia separat una mica del camí que Millet m'havia obert en la vida de l'art, i que tornaria a separar-me'n encara, allò no era negar el Mestre. Allò era no creure fidelment els seus consells, però no era negar res ni ningú.

I Millet tenia raó. Ell no volia que em separés de l'art pur del bell cantar i que no donés la meua veu i la meua sensibilitat d'artista, que ell havia creat amb tanta il·lusió i entusiasme, a un art tan inferior i barroer com era el teatre de sarsuela d'aquell temps.

Segurament que, si jo hagués tingut facultats per anar al teatre de l'òpera, potser ho hauria vist amb millors ulls i amb menys pena.

Però això no podia ser. Jo no tenia facultats per a cantar òpera

si no cantava unes obres determinades. Hauria pogut cantar alguna òpera de Mozart, i fins i tot "Lohengrin" de Wagner, com vaig cantar més tard, però això no representaria, per a les meves condicions de veu, cap esdevenidor brillant.

Els artites que anaven al Liceu eren tots uns fenòmens vocals i jo era un tenor amb unes facultats molt justes. I en el teatre s'ha d'ésser cap de brot; que per ésser un de tants... no valia la pena d'anar-hi. Però, que jo anés a la sarsuela, era una cosa que el Mestre no la podia pair, i que no la pairia mai, encara que m'hi veiés triomfant, com m'hi va veure després.

I mig en broma, mig seriosament, em deia:

- No sereu un bon fill, ni un bon espòs, ni un bon pare.

- No em digui això, Mestre.

- El teatre és un cau de vici i us hi enllotareu fins al coll.

I em deia això com més veia el rendiment que li donava, tot treballant l'obra, quan m'exigia més perfecció en el dir. No es sabia avenir de veure'm disfressat a les taules cantant bestieses, com ell deia.

I això a mi m'afectava molt.

Jo creia que es podia ésser bo o dolent a tot arreu. Tot depèn de la naturalesa i dels principis de cadascú. I jo, amb això que em deia el Mestre, hi patia molt perquè no volia que em tingués en aquest concepte. I aquestes paraules que em ferien tant van quedar tan gravades en el meu cor que, en la meua vida d'artista, m'han fet un gran bé, perquè no les vaig oblidar mai i sempre vaig viure amb l'esperit de fer-lo quedar malament en aquell concepte de saber-me salvar de caure en el llot del teatre; i no hi vaig caure ni com a home ni com artista. No he estat un gran virtuós, però crec que m'he sostingut una mica decentment i amb una gran dignitat artística.

I, per tot això, encara que jo no hagués negat mai el Mestre, m'impressionava aquell moment de la "Passió", perquè anar al teatre per a Millet, era com una mena de negació que jo li feia. No sabia estimar el meu art tant com ell m'havia ensenyat d'estimar-lo i això ja era com una negació. Em negava una mica a mi mateix i negava a ell també.

Per això el disgust del Mestre va ésser tan gran. El seu disgust va ésser comparable només a la pena que deu sentir el Pare Espiritual quan veu una ànima que se li esgarria perquè no sap ni vol escoltar els consells que l'aconduirien cap al bon camí, cap al camí de la veritat. I jo, anant al teatre, fugia de la veritat del Mestre.

EMILI VENDRELL

Juliol 1957

RETAULE DE LA DOLÇA MORT

I premi. Tema lliure.

II Concurs d'articles.

Al viarany del meu camí de fang i argila, he sentit les ales de la mort, fredes i transparents. M'endinso en la virginitat del bosc per retrobar, entre les herbes, el doll de l'aigua que em digui la cançó d'eternitat. Sol, amb els pensaments de vida, encara, sento que les ombres vacil·lants de la boscúria, m'acullen amb un somriure tímid, quasi de malalt. La tarda s'ha fet lenta i ara desdibuixa les dolces transparències del dia gris. Amb un gest tràgic, però acompanyat, aparenta el desmai que rutineja tots els dies. L'aire s'ha fet tremoladís i ha reviscolat les fulles de plata. Tot sembla de somni, d'encantament. El destí suspès vetlla al peu de la carretera, i les ombres ixen del fons de la vall. En el firmament serè comença una tremoladissa d'estels diminuts. Vindrà la nit calladament, de puntetes. La remor del brancatge dirà la pregària de la "Bona Nit" amb una melodia de Brahms o de Mozart. I es farà un silenci de mort, de dolça mort, en la sina de la nit...

M'has dit, oh suprema llum de l'estelada, que era dolça la mort? En la joia de la meva joventut veig la mort com una esperança. No pas com un signe de fatalitat, d'anihilament. Els anys afermeran aquest pensament i aquesta comprensió humana i divina de la mort. Ara, però, suspès als núvols de la meva juvenesa, albiro la mort romànticament, com una amiga que m'esperés en el silenci de les dacsos de la riba...

Aquesta visió del darrer glop de vida és tal volta una mica fantàsica, però correspon al meu temperament i al meu desig beatífic d'una dolça mort, sense escarafalls, amb un bri de temença i goig alhora. Perquè la mort és l'eterna alligadora de la vida. "Necessitem la vida sencera per aprendre a viure, diu Sèneca, i també -cosa meravellosa- per aprendre a morir". Ens cal aprendre a morir! Saber morir, quin goig més bell! Contràriament al sentit de la gent la mort no és una cosa que "vindrà". La mort es fa present en cada un de nosaltres, d'una manera constant. Morim contínuament, una mica cada instant, com per art d'encanteri. "Fill, cada dia mors, car la mort s'acosta tots jorns a tu", diu l'il·luminat Ramon Llull.

Aquesta mort lenta té una serenor, que malgrat el sentit espiritual que hi veiem, no arribem a comprendre prou bé. Estem avessats a figurar-nos aquest sublim misteri, com un acabem, com un suprem esforç al final del nostre camí, perquè veiem que:

"Un foc que consum la tenebra de l'última nit
ens diu que la mort és l'incendi final de la vida".

Aquest incendi, però, és la darrera revifalla de la brasa ardent que ha fet esclat al mateix bressol. I es manté viva, flamejant o entre cendres, fins a la llinda irreparable de l'eternitat. De la nostra clarividència en dilucidar tot el valor d'aquest foc interior, depèn la comprensió justa i cristiana del gran traspàs. I d'aquesta divina comprensió dimana, per raó de lògica, l'actuació pràctica en la virtut de cada dia. La mort serà l'última representació, no pas extraordinària, sinó amarada de senzillesa, del gran drama de la vida nostra. Sèneca, l'irrepreensible Sèneca, ho admet realment com un fet, quan ens diu que la vida és semblant a una comèdia. La seva duració no és pas essencial. Cal, només, que curem de la bona representació. "Fineix allà on et sembli, amb tal que hi posis bon acabament".

MATER AMABILIS

Tota la llum espiritual que il·lumina el misteri - tenebrós a l'intel·lecte díscol - de la vida i de la mort, dimana de les arrels més profundes del Catolicisme vivent. L'Església, "Mater amabilis", és la inefable alligadora d'aquesta transmudança. La mort té un simbolisme resplendent al goig de la seva litúrgia.

En la pau esclatant del seu triomf, no hi ha tenebror possible. La vida és llum, resplendor de la faç del Verb que dissipa les tenebres, "llum veritable que il·lumina tot home que ve a aquest món". El Logos, la increada Paraula, és el foc que irradia aquesta resplendor a la sina de la gran Mare infantívola. La mort és solament la privació d'aquest escalf de maternitat. En el regne de la llum no hi ha privació. El pecat és la mort, la tenebra, el caos.

Redimits per la sang de l'Anyell, anirem al seu encontre, com una verge prudent amb el llantió de l'esperança, entonant el càntic dels elegits després de la Nit que defallirà a les claredats de l'Alba. Serà la plenitud de la Pasqua al gran dia del vencedor de la mort, quan viurem de la seva vida.

EL TEMPLE DE LA MORT

Ara, mentre la guerra entre germans es desfà com un combat de pumes, i una pau fictícia corromp la consciència universal, és bell i escaient recordar i reviuire en el goig d'una poesia íntima el missatge d'una dolça mort. Majorment, quan els poetes que així l'han lloada són ben nostres, perquè han respirat l'aire mateix de les nostres muntanyes i han gaudit la mateixa blavor del nostre mar. La seva joventut, plena de vitalitat, ha estat precisament l'ofrena d'aquesta mort que els ha volgut en la il·lusió més esperançadora de la vida seva. Ells han passat a enriquir la constel·lació dels poetes estimats dels déus, que moren joves, segons la dita de Menandre.

Joan Salvat-Papasseit

En la lluminositat d'un cel esplendorós, birbilleja un estel de claredats insospitades, però de repent fulgor. En l'àmbit immens de la literatura catalana, i en uns moments febrils d'expectant resurgiment, apareix una gegantina figura, que pel seu mateix esclat, s'eclipsaria sola. Ni tan sols apreciarem el seu valor, ni capírem el seu missatge. Després, un oblit profund i incomprens, extingí quasi totalment la seva memòria. Del seu record només hem sabut servir petits fragments esporàdics, però que malgrat la complexitat del país que vivim tenen encara tota la joventut del seu esperit. D'aquell esperit subtilíssim, que alçà l'estendard de l'avanguardisme en una Catalunya neixent i disposta a rebre les noves influències que havia infantat el noucentisme.

Joan Salvat-Papasseit havia nascut el 1894. Entrà de ple en la literatura catalana, amb una salutació d'originalitat. Digué en la paraula clara, aquella "novetat" que caracteritza la seva època. Fou un poeta senzill, amant d'aquesta mateixa senzillesa, d'una humilitat amb flaires de violes, i un escumejant regust de port. L'autor de "La gesta dels estels" (1922) i del magnífic "Poema de la rosa als llavis" (1923) és d'una suavitat transparent d'esperit, que frapa per la seva dolor i valentia. Poeta de joventut - només de joventut visqué - tot ell sadollat d'una franciscana unció de goig i sensibilitat per la vida. Morí als trenta anys, en la plenitud més esperançadora de la seva existència, corcat pel sentiment de l'enfermetat que vencé les seves forces,

de cara a la mar més blava de la terra. Moria d'amor i d'enyorament.

La visió de la mort en el nostre poeta eximi és d'una simplicitat que només la seva complexió espiritual podia infantar. La malaltia li augurava una mort dolça, lenta, insensible, potser amarada d'enyor per les coses que deixava. El seu esperit, obert a un Univers palpitant i multicolor, és submergit en l'optimisme d'aquella "joia de viure" que el fa universal en el pressentiment del goig i la dolor, quan ens manifesta el seu desig de

"Viatjar terres,
no quedar-se en cap,
amar en totes una noia verge".

Aquest sentiment de paisatge i dilatació, és fruit de la profunda tendència anímica de l'autor a expansionar la seva fantasia. Aquest "viatjar" és la clau de tota la seva poesia. Ningú com ell no podia dir millor aquest sentit d'abandó i el goig de l'amor d'aquell "amar una noia verge" en cada país del món. En Salvat comprenia l'holocaust de l'amor i la perennitat de la sofrança, com un petit fragment del gran poema universal que li feia:

"creure en la guerra perquè és bo el combat,
cada ferida la sang d'un poema".

El seu afany de vida i de plenitud que dallaria una mort prematura, no tenia limitació. El seu optimisme per cada cosa de la vida, li féu exclamar aquell definitiu:

"Res no és mesquí,
perquè la cançó canta en cada bri de cosa".

Despreocupat de l'aspecte formal i de la raó preceptiva de l'època seva, ens vessa tota la tragèdia de l'enfermetat, amb un aire dolç i ple de ressonàncies franciscanes. En aquell immortal "Tot l'enyor de demà" ens dibuixa el seu humil alè de vida davant del gran dia que ja preveia:

"Si no em puc aixecar
mai més,
heus ací el que m'espera:

-Vosaltres restareu,
per veure el bo que és tot:
I la Vida,
i la Mort".

Perquè ell comprenia tota la transcendental virtut i il·lusió del camí recorregut:

"Què hauries fet si mories abans
sense altre fruit que l'oreig de ta galta?".

Previngut al deslliurament irreparable, formulà la gran resposta de l'ofrena del seu dolor-amor:

"Quan Déu ens cridi, potser contestar:
Tant T'estimava, que es vessava el veire".

Joan Salvat-Papasseit no pot sostreure's de la gran influència maragalliana. Com ell era l'"home malalt", enamorat d'aquesta vida, senzill i virtuós i de llàgrimes dolces. En Salvat - observà clarament

en Josep Maria Junoy - "venia a ésser com una mena de tros preciós del cor esberlat del gran Maragall". Centrat en una Catalunya dolguda, que neixia als ressons d'Apollinaire, ens deixà una visió perfecta de la mort, espiritualitzada en el seu amor d'aquesta vida.

Bartomeu Rosselló-Pòrcel

"Tota la meva vida es lliga a tu,
com en la nit les flames a la fosca".

Ara dorm l'eterna nit, vetllant el son de Catalunya, en la pau grandiosa del Montseny, entre la remor del boscatge i la conversa del vent, vora l'esglesiola del Brull.

"Endevino la llum i la tonada
del cel i el bosc que novament retrobo".

La terra "és tremolosa" d'ell, com "la vela del vent" i resa la cançó d'eternitat per l'ànima de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, que en l'esgarip martirial de la guerra, sucumbia als seus vint-i-quatre anys, per lliurar-se a la "Reina tota brillant, armada": L'estrall sangonent del drama col·lectiu, agrava la sensibilitat i debilita les forces d'aquells cos malalt, que no pogué resistir la bravada d'odi i de foc.

Tota la vida de Rosselló-Pòrcel, - a qui Salvador Espriu incorpora a la llegenda sinerència - no sembla més que un suprem esforç per aquell definitiu deslliurament. Neixia a la ciutat de Palma de Mallorca el 3 d'agost del 1913. Guiat per un amor a l'estudi i a les lletres, ja de jove col·labora en els periòdics locals i dirigeix a Barcelona uns quaderns de poesia universitària. La seva complexió espiritual d'home callat, reclus, estudiós, i amic només de la bella conversa, influeix poderosament en la seva producció poètica, que es destaca des dels seus inicis, arribant a una solidesa que difícilment trobaríem en cap altre poeta de la seva edat.

Precoc, independent en la recerca de nous horitzons, aviat influeix poderosament entre un grup fervorós de seguidors, àvids de nova llum. Poc podia pressentir que s'esdevindrien bella realitat les seves paraules:

"El meu nom estranger torna a ésser vostre,
en un càntic recent de nova gràcia."

Amb força justesa hom ha comparat l'obra de Rosselló-Pòrcel dintre la literatura catalana, a la que representa per França l'obra d'Arthur Rimbaud. Amb tot, l'obra d'en Rosselló té unes càlides ressonàncies de Paul Valéry.

Això és dit per tal de situar la seva obra poètica. Rosselló, l'home preocupat per la recerca de l'imatge insòlita, és l'home preocupat també pel motiu de l'eterna poesia: la Humanitat, la Dolor, el Món, la Mort.

La desolació davant l'ombra insubstituïble de la mort és l'eix de la seva aventura poètica que abranda el caliu dels seus vint-i-quatre anys. La seva meditació de la mort, amarada d'un regust tràgic, insinua un patetisme grotesc en aquella "Ronda de fantasmes":

"Oh ciutat dels terrors ! Entre les avingudes
estèrils - arbres lívids de la tardor ! - viuré
l'hora impura de les aspres angúnies mudes,
amb la por de morir tot sol en el carrer."

Sent la "por de morir tot sol" en les avingudes estèrils d'una ciutat. En canvi demostra un assossec definitiu en la llibertat secreta d'"unes grans aigües lliures":

"Estic sol en aquestes
ombres i sento caure
ones de sang, enmig
d'una alba trista i aspra".

El seu adéu serà una pèrdua total en l'enigmatisme d'una infinita claretat:

"Però jo m'he perdut en les planúries
que han oblidat la dansa, el crit de l'aigua
entre alzines i roures, entre llunes
sense rius, sense pous, sense ones altes".

Les seves "llàgrimes ardents de la mort i la vida", són fruit del crit d'insurrecció davant la irreparable proximitat de la "Dansa de la Mort".

"Només em serà turment
el record de les fulles.
Servent que portes l'espasa:
No et sabia tan lleuger !"

Aquesta aproximació immediata de l'alta nit de tenebra que vetllarà el son perpetu, es va fent cada vegada més íntima i la seva fredor comença a esgarriar la humana voluntat de viure:

"I la nit et toca
humida i amarga,
mort, amb herbes, rius
a les cames nues".

La desolació amara l'esperit del nostre poeta, i un darrer esforç esgota la valentia del seu temple. Desfet per l'estrall de l'enfermetat i el pressentiment de la guerra, invoca desesperadament l'hora darrera amb una heroïcitat tranquil·la que transparenta el seu esperit davant la lluita inevitable. És l'inútil "desesper del vespre" de la seva juvenesa que li posa a la boca les amargues ressonàncies d'un heroi vençut "En la meva mort":

"Estic cansat de tu, domini fosc
i tempestat de flama.
M'exaltaré damunt els horitzons
i trauré les banderes al desert
de la darrera cavalcada.
Reina d'aquestes hores, ara véns
tota brillant, armada.
Inútil desesper del vespre ! L'alba
s'acosta ja amb l'espasa,
i l'ardor temerari que m'encén
allunya les estrelles."

Màrius Torres

Màrius Torres és el poeta que ha cantat més profundament la Mort entre la nova generació del 36. Sadollat d'una riquesa d'esperit altament valorativa, transparenta una suavíssima unció-invocació de sentiment - i devoció de paisatge davant la dolça mort, que ni la ingenuïtat d'un Péguy, ni la grandiositat d'un Claudel, han fet més divinals. Màrius Torres és essencialment religiós, de mots alats i espirituals,

com si la seva poesia fos el mamà del seu cos, com si respirés les divinals secreteses "en l'absolut silenci que fa el repòs de Déu".

Ell aspira a una temperança que nivelli els actes interiors de la seva vida, per assolir aquella presència constant del Verb, dintre la seva ànima que li semblava "tan vana com la sorra":

"Que sigui la meva ànima la corda d'un llaüt
per sempre igual i tensa".

Llençat a la requesta d'aquella rara perfecció de totes les coses, endevina l'aire suspès que circunda els seus actes, en la proximitat del més enllà. Tota la seva poesia és un torrent impetuós d'aigua pura i virginal, que eixamora la set del seu esperit:

"Jo voldria sentir-te, suprema companyia,
com sento la meva ànima quan, amb els ulls tancats,
s'enduu les seves àncores un riu de claredats".

Aquest "riu de claredats" és la vena inestroncable del seu ardent alè poètic.

Màrius Torres pressent "la llum de l'últim estel". Per això, els seus versos tenen clares al·lusions o invocacions a la mort. No pas d'una mort tràgica, sinó dolça i divinitzada. La religiositat endolceix aquesta visió de l'hora darrera. "La seva preferència pels temes interiors, diu el Dr. Cardó, assenyaladament pel de la mort, no fou una resultant de la malaltia que consumí la seva joventut. Enfront de la mort, pressentida de la vora, un jove superficial, per fort poeta que hagués estat, no hauria reaccionat greument i en forma específicament religiosa, ni que s'hagués trobat dintre l'abast de la Bíblia i la Litúrgia."

Ell esperava la mort com una visió de noves claredats:

"Sé que hauré d'oblidar, per poder-te comprendre,
les paraules que he après amb la carn d'aquest món,
oh Déu silenciós."

Màrius faria l'ofrena del seu amor ("no podem acostar les nostres vides calmes") fins a l'holocaust de la pròpia immolació. Ell, però, sent la seva insignificança i comprèn la seva petitesse davant el "diví Pare de la ironia":

"Guarda'm de la follia d'una veu massa forta
mentre vulguis donar-me, Senyor, per instrument
una vida que sempre té alguna cosa morta".

La seva vida "humil com una espurna" era un glatir constant i desficiós per aquella "alegre ingenuïtat del límit de cada cosa". És tan immensa la gamma de sentiments davant l'atracció de l'absolut, que hom se sent empetitit per la sublimitat del seu vol poètic. La seva fantasia - sobretot en els seus set anys de sanatori i darrers de la seva vida - aconsegueix un vol àgil i subtil, ple de reminiscències bíbliques i litúrgiques.

En l'angoixa de l'enfermetat, plena de melangia, pressent Déu que ja s'atança "vençut, però encara sota el meu estendard". A vegades, sembla que el seu esguard fit en un lluminós esclat de nova llum, cerqui debades el goig de la immortalitat:

"...que els meus ulls somnien cada dia
però no troba mai".

Màrius vol la mort, desitja la mort, perquè endevina tota la significança del seu misteri. Invoça l'àngel de la mort per fer-li ofrena de la seva immortalitat, que serà el goig de morir per sempre:

"Dolç àngel de la Mort, si has de venir, més val
que vinguis ara.
Ara no temo gens el teu bes glacial,
i hi ha una veu que em crida en la tenebra clara
de més enllà del gual.

Dels sofriments passats tinc l'ànima madura
per ben morir.
Tot allò que he estimat únicament perdura
en el meu cor, com una despulla de l'ahir,
freda, de tant pura.

Del llim d'aquesta terra amarada de plors
el meu anhel es desarrela.
Morir deu ésser bell, com lliscar sense esforç
en una nau sense timó, ni rem, ni vela,
ni llast de records !

I tot el meu futur està sembrat de sal !
Tinc peresa de viure demà encara....
Més que el dolor sofert, el dolor que es prepara,
el dolor que m'espera em fa mal...

I gairebé donaria, per morir ara
- morir per sempre -, una ànima immortal.

La seva ànima "sedent de claredat" s'immola al temple de la Mort, com "un nou nat, dejú de la llet de la mare". Se sent atret per aquest Esperit del més enllà que donarà repòs al seu desfici; "M'has embruixat, gran Ànima dels absoluts". Es veu submergit al gran sacrifici de "viure per morir", i sap que la seva mort, serà el començ de vida nova. ("Una vida s'encén a cada sacrifici")

A la llinda mateixa de la mort sent enyorança de la vida - ell que s'immola de grat ! - i té recança de morir:

"Estimo tant el meu enyorament
que, si al país que enyoro,
un àngel em volgués portar sobtadament,
diria a l'àngel:
- Àngel, espera't un moment;
ara no puc venir, és que no veus que ploro ? ".

"El repòs de la mort, el silenci de Déu" l'acollien en la seva benignitat el dia 29 de desembre del 1942, als trenta dos anys d'edat. L'enfermetat l'havia vençut i moria en la pau magnífica de Puig d'Olena, de cara a l'infinit, "alegre i lliure":

"Ah, si pogués morir sense agonia, lleu,
cara a la sola llum, a l'esplendor aeri,
alegre, lliure, net com el vol d'un ocell,
travessant l'arc més alt a frec de capitell !",

Màrius Torres resumí el concepte més bell de la mort, en un dels sonets de més plenitud de la jove poesia catalana, i que expressa l'ardor de la seva ànima:

"Paraules de la Mort

Tu, jove moribund que ara m'has dit Amarga,
amargs són els teus llavis per comprendre el meu gust!
Si em trobessis al fons d'una vida més llarga,
quan em diries Dolça també fóres injust.

El meu sabor és fet de mil.lions de vides
que ha apagat el meu bes, obscur en la fredor:
astres, ànimes, déus. I ara que ets tu que em crides,
seré un instant amarga de la teva amargor...

Gran ocell del silenci, indiferent i muda
germana de la Nit, sobre la carn vençuda
el meu vol és profund i pàl·lid, però breu.

Calmo, amb dits de repòs, la seva última alarma;
però més que l'angúnia, m'allunya d'aturar-me
la llum d'alba de l'àngel que ve darrera meu."

A L'OMBRA D'UNA CREU DE FORJA...

"Doneu-me, per llit de mort, un prat verdíssim i un xiprer, i l'ombra d'una creu de forja que ombregi el meu repòs, símbols d'esperança i d'immortalitat, les aigües cantant damunt i sota meu, amb el sol que embriagui els ocells amb la seva ardor, i lluna de silenci, i un pregadéu perdut en el meu clot..."

Com el dolcíssim i espiritual poeta del Montseny, voldria una pau immaculada al capçal del llit de mort que vetllés el meu somni d'eternitat...

ANTONI SABAT.

L'ORFEO CATALÀ A NÚRIA

Juliol del 1947

Verge de la Vall de Núria...

Canta el gall matiner. Els ocells xiuxiuegen tot saludant el nou dia. La ciutat es desperta. Quin neguit i trasteig en aquella estació de la plaça de Catalunya. Tot són cares amigues. Anem a Núria ! Anem a Núria ! L'Orfeo Català va a Núria !

Ja estem instal·lats en el tren, que corre de pressa. La comarca del Vallès amb les seves planes i muntanyes passa pels nostres ulls; com el Vallès no hi ha res. El Congost amb el seu encisador engorgat. La Plaça de Vic, tan característica. El Ripollès d'un aspecte propi i joliu. Ja som a Ribes del Freser; canvi de tren i amunt.

El paisatge pren cada vegada més aquell to de grandesa i amplitud. El dia és clar i serè. Les cases redossades; els pollancres s'aixequen alterosos i tot sobresurt enmig de la verdor forta i estrident de les feixes que s'escalonen muntanya amunt.

Caralps, l'últim poble, amb les seves típiques cases totes elles plenes de tradicions, els records de les quals encara perduren.

Allà al fons, a la dreta, les gorges del Fresser, amples i suaus. Al davant, el Torreneules. Al darrera, albirem el Taga amb tota la seva grandesa. Ja entrem a les Gorges. Les Roques de tot el Món, d'aspecte salvatge, divideixen les gorges de Núria de les del Fresser.

Al fons, veiem el famós Pont del Cremal, ahir tan anomenat pels romeus i vianants, i, avui, oblidat i en la més gran solitud.

La sublimitat creix per moments. L'emoció és intensa. A dreta i esquerra, els espadats s'aixequen immensos. La Fontalba, el Salt del Sastre, la Cua de Cavall, tot és contemplat per nosaltres amb gran delit. El Poeta ens canta aquestes bel·leses dient: "Per les goles solitàries plenes d'abims i frescor". I així arribem a la Vall.

La temperatura és agradable i suau la Vall tancada i formosa. "La Mare de Déu de Núria anem tots a visitar..."

Ja som al Santuari i ens parla el Poeta: "Verge de la Vall de Núria voltada de soledats, que immòbil en la boscúria i en vostres vestits daurats, oïu l'eterna cantúria del vent i les tempestats".

Avui l'Orfeó Català us ofereix els seus cants per fer més divina la vostra majestat. L'emoció és gran. El Glòria de la Missa a la Mare de Déu de Núria ressona ple dins la nau. En acabar, la "Salve Maria" i els Goigs. Tot l'Orfeó s'ofereix amb els seus cants a la Verge de les soledats.

Finida la Missa té lloc l'adoració. No podia faltar, tampoc, ficar el cap dintre la típica Olla.

Ja estem a ple aire; les muntanyes es retallen en el cel blau. Allà, el bosc de la Verge i més avall una verda catifa, flonja, tendra... No podem resistir la temptació de fer-hi una passejada i ens arribem fins a l'hotel Puigmal. A la dreta contemplem la Creu d'en Riba que tanca la gorja i dona entrada a la Vall.

Retornem al Santuari. Ha arribat el moment àlgid de la jornada. Llargues taules, curullos de flors, esperen la gran família de l'Orfeó Català. Tot és alegria i benestar. En acabar, enmig del Hosannes i Al·leluies s'aixeca una figura venerable. És el nostre president. Les seves paraules d'estimació són acollides amb llargs aplaudiments.

Entre nosaltres hi ha un Músic i Poeta que amb gran afecte ha estimat sempre el nostre Orfeó. Ens diu quatre mots i llegeix un vers que ha fet en aquells instants:

" Volia venir a Núria i no hi he pogut pujar
fins que m'ha deixat les ales tot l'Orfeó Català
que sí canta com els àngels
sap com ells també volar."

El nostre secretari ens llegeix el vers que es troba en les recordances, del qual ell és l'autor.

Ara és el nostre Mestre que ens vol dirigir la paraula. Els Hosannes i Al·leluies es succeeixen. El Mestre llegeix amb dicció clara i neta els "Goigs a la Mare de Déu de Núria", de Joan Maragall. Li fou tributada una forta ovació, prova de la més gran estima.

Seguidament foren nomenats els choristes guardonats amb el títol

de Soci Vitalici. Fa vint anys que canten i és un gran honor per a ells; és així com la continuïtat perdura.

Ja veieu, doncs, si és important la nostra actuació.

A fora hi ha tota una multitud que ens espera; vol quelcom de l'espiritualitat de l'Orfeó Català. Aquest és generós i, a la plaça, canta "Cançó del lladre", "El caçador i la pastoreta" i "La cançó nostra". Tothom restà agraït: La gent, les muntanyes, fins les boires que eixien dels cims embolcallant l'espai.

I com que totes les coses s'acaben, arribà el retorn. Després d'acomiar-nos de la Verge, deixem la Vall. Un petit ruixat ens acompanya i les boires dels cims ens donen l'últim adéu-siau.

I encara sentim com el Poeta diu: "Per les goles solitàries plenes d'abims i frescor tot el cel s'eixamplarà i veurem la plana més bella i la verdor que s'hi fa..."

EMILI JOVÉ

SECCIÓ FILOLÒGICA

Guia sobre els accents greu i agut

- Ja heu estudiat les regles d'accentuació que vaig explicar el mes passat ?
- Veurà...com que...
- Ho veig ben clar: ni les haveu mirades ! Avui donaré la guia que vaig anunciar-vos sobre l'emprament dels dos accents catalans.

Recordeu-vos que sempre que calgui accentuar la a ho farem amb l'accent greu: anàvem, pàmpol.

Davant la i i la u posarem sense excepció l'agut: agraïreu, típic.

REGLA I.- En les terminacions verbals emprarem l'accent agut sobre la e i la o:

cantaré, parlaré, donaré, faré, venceré, coneixeré, etc.
(Formes del futur d'indicatiu)

rebé, rebérem, rebéreu, vencé, vencérem, vencéreu, etc.
visqué, visquérem, visquéreu, conegué, coneguérem, etc.
fórem, fóreu.

(Formes del perfet d'indicatiu)

cantés, cantéssim, cantéssiu, digué, diguéssim, diguéssiu, conegués, coneguéssim, coneguéssiu, vencés, vencéssim, fóssim, fóssiu.

(Formes de l'imperfet de subjuntiu)

Però amb accent greu: dèiem, dèieu, fèiem, fèieu, crèiem, crèieu, jèiem, jèieu, vèiem, vèieu, etc.
(Formes de l'imperfet d'indicatiu)

REGLA II.- Fent abstracció de les esmentades terminacions verbals, en els mots aguts, hom empra generalment l'accent greu sobre la e i l'accent agut sobre la o:

Mots aguts	{	è	alè, cafè, mercè, comitè, oboè, terraplè, amè, serè (cel). cinquè, sisè, dissetè, vintè, etc.
		èn	edèn, mossèn, aprèn, comprèn, ofèn, revèn, suspèn.
		ès	marquès, interès, pagès, après (d'aprendre), comprès (de comprendre), ofès (d'ofendre), després (de desprendre), despès (de despendre), entès (d'entendre), estès (d'estendre), permès (de permetre), omès (d'ometre), francès, xines, romanès, cortès, espès, reprès (de reprendre), etc.
	{	ó	sabó, carbó, raó, cançó, llicó, cantó, donació, oració, contracció, tensió, impulsio, exclusió, qüestió, etc.
	{	ós	ambdós, colós, blavós, boirós, seriós, conscienciós, sumptuós, reganyós, bondadós, refós (de refondre), etc.

- Queda ben entès que en els mots aguts, generalment es posa l'accent greu sobre la e i l'agut sobre la o.

- Això mateix. Però hi ha uns quants mots aguts en què és al revés, o sigui que cal posar l'accent agut damunt la e i l'accent greu damunt la o.

No són difícils d'aprendre'ls de memòria. Són els següents:

Terminen en é : abecé, ximpancé i alguns mots manllevats al francès, com clixé, doré, glacé, jaqué, piqué, plaqué, puré, consommé, matiné, frivolité, negligé.

Els composts de té i ve : conté (de contenir), sosté (de soutenir), obté (d'obtenir) s'absté (d'abstenir-se), etc.
convé (de convenir), prové (de provenir), intervé (d'intervenir), s'avé (d'avenir-se), etc.

Els composts de bé : rebé, també, gairebé, fer malbé.

Terminen en én : amén, Manén, atén (d'atendre), entén, estén, pretén, encén, i els imperatius del verb tenir: abstén-te, sostén (de soutenir), sostén-te, etc.

Terminen en és : abscés, accés, excés, procés, succès, retrocs.- congrés, ingrés, progrés, regrés,- confés, profés,- revés, través,- après,- exprés (ço és, tots els noms que fan el plural en -ssos, llevat interès, espès).
adés, després, més, només, demés, endemés, etc.

Terminen en ò : Els composts de bo, tro, etc.: bobò, rebò, de debò, retrò, ressò, semitò.
això, allò, açò, però.

Terminen en òs: espòs, repòs, Ambròs, arròs, terròs, talòs,- enclòs, reclòs, inclòs, exclòs, etc., capgròs, peugròs, etc. guardacòs.

- Fins ara havem parlat dels mots aguts, i si voleu treure profit d'aquesta guia que hem donat per saber quan cal emprar l'accent obert o l'accent tancat, cal només repassar un parell o tres de

vegades els exemples exposats. I passem als mots plans i els esdrúixols.

REGLA III.- Deixant de banda les formes verbals de la Regla I, en els mots plans i en els esdrúixols, generalment hom empra l'accent greu, així sobre la e com sobre la o:

idèntic, idèntica, esfèric, esfèrica, prèdica, catòlic, catòlica, còmic, còmica, crèdit, dipòsit, cèlebre, hèlix, centèsim, centèsima, mòbil, crèdul, crèdula, pèsol, etcètera. Empènyer, estrènyer, vèncer, tòrcer.

Els mots plans i els esdrúixols que duen accent agut sobre la e i la o són molt pocs:

Els infinitius créixer, néixer, péixer, témer, prémer, esprémer.

préstec, feréstec, feréstega, préssec, créixens, cérvol, cérvola, déntol, llépol, llépola, crémor, témpores.

església.

córrec, furóncol, tómbola, fórmula, pólvora, tórtora.

- I s'ha acabat la guia sobre els accents. Tingueu-en compte, encara:

Que en català no s'accentuen paraules amb i o u fortes, seguides de vocal, com:

Maria, dia, dies, filosofia, filosofies, poesia, poesies, vaqueria, porteria, aniria, aniries, etc.
rua, grua, cua, evacua, evacuen, etc.
(No són excepcions, sinó paraules planes acabades en vocal)

Que és un vici, particularment en la parla, afegir una t i accentuar mots com:

Col.lègit, gènit, àpit, en lloc de: Col.légi, geni, api.

Que no s'ha de dir: fútbol, xòfer, xàssis (planes)
sinó: futbol, xofer, xassís (agudes)

Que la correcta pronunciació de les paraules següents, és com segueix:

Filantrop	metamorfosi	filòsof
misanthrop	conclave	perit (perit mercantil)
interval	atmosfera	clerecia
subtil	pentagrama	acrobacia
imbecil	medul.la	advocacia

Finalment, es comet un castellanisme pronunciant erròniament moltes formes del present d'indicatiu i imperatiu de verbs de la primera conjugació terminats en -iar (estudiar, copiar, canviar, elogiar, etc.). Són pronúncies errònies:

estúdio, estudies, estúdia, estudien.

còpio, còpies, còpia, còpien.

cànvio, cànvies, cànvia, cànvien.

elògio, elògies, elògia, elògien.

per comptes de: estudio, estudies, estudia, estudien
copio, copies, copia, copien,
etcètera.

En canvi, parlant en castellà, sovint es comet una catalanada,
dient:

estudio, en lloc de estudio.

Cal, doncs, fixar-s'hi i donar al Cèsar el que és del Cèsar...

- I ara, amics, aprofiteu les vacances per tal d'estudiar les prece-
dents regles i honoreu sempre i en tot lloc la nostra llengua.

P.

NOTICIARI.

El dia 24 de juny lliurà la seva ànima a Déu el Rvd. P. Miquel Rovira, fundador i director de l'Orfeó Vigatà. La figura venerable de Mossèn Rovira quedarà gravada en el llibre d'or dels Orfeons de Catalunya, per haver estat durant tants anys el guíador fidel i entusias-
ta de l'Orfeó germà.

La ciutat de Vic ha sentit amb profunda dolor la trista pèrdua i n'ha donat prova ben palesa en el seu enterrament. Hi assistiren les màximes representacions i manifestaren així el gran afecte amb què era considerat per tots els vigatans. L'Orfeó Català, dignament represen-
tat pels nostres Mestres, Millet i Tomàs i Srs. Vendrell i Marill, por-
tà l'expressió del nostre més sentit condol, acompanyant el plorat Mes-
tre i exemplar sacerdot fins la seva darrera estada. Que al cel el pu-
guem veure.

Acompanyada pel Mestre Joan Tomàs, visità el nostre estatge l'es-
posa de l'il·lustre Director de l'Institut de Musicologia de la Repúbli-
ca Argentina, Sra. Dilvia E. de Vega.

Directora del Chor de l'Escola Nacional de Danses i destacada fi-
gura com a directora d'orquestra, pianista i compositora, ha vingut amb
el propòsit d'examinar antics còdexs musicals, enviada per l'U.N.E.S.C.O.
per tal de complir aquesta missió.

De nou ens trobem davant les vacances estivals i és amb veritable
satisfacció que ens prometem el gaudi d'un merescut descans després de
la constant i laboriosa tasca de cada dia.

Aquest curs saturat de les meravelloses harmonies del pare de la
música ens deixarà el subconscient amarat de les subtiletes abocades a
dell en la seva "Passió", segons Sant Mateu i desitjarem reprendre de
nou l'estudi d'aquesta obra, fins poder arribar a les magnes audicions.

JOVENÍVOLA, activa també tot el curs, es disposa a reposar fins
l'octubre vinent, que, si a Déu plau, seguirà treballant amb el mateix
entusiasme de sempre.

Desitgem a tots: Junta, Mestres i cantaires un bon estiu.

